

Hvorfor er utredning og diagnose viktig for personer med demens?

Diagnose er et verktøy

Demens er ikke en enkeltsykdom. Det er et syndrom, som er et resultat av ulike sykdommer eller skader i hjernen. Siden det ikke finnes noen kur mot demens kan det være lett å tenke at det ikke er så viktig å utrede og diagnostisere. Men en diagnose kan likevel være svært viktig for personer med demens og deres pårørende.

Utredning vil kunne utelukke andre sykdommer

En rekke sykdommer og tilstander kan gi demenslignende symptomer. Flere av disse kan behandles. De vanligste er depresjon og delirium, sammen med andre psykiske tilstander som bipolar lidelse og akutt psykose. Det samme gjelder legemiddelbivirkninger, vitaminmangel, hormonforstyrrelser og metabolske tilstander, samt sjeldnere tilstander som for eksempel hjernetumor, voksenalder og subduralt hematoma.

En demensdiagnose åpner døren for hjelp og støtte

For å få tilgang på kommunens tilrettelagt hjelp og støtte for personer med demens må det foreligge en demensdiagnose. Fra 1.1.2020 har alle kommuner plikt til å ha dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens. Nøkkelen til dette tilbudet er en demensdiagnose. I dag har de aller fleste kommuner også hukommelsesteam, som kan følge personer med demens over tid og sørge for rette tiltak til rett tid.

Behandling kan lindre symptomer

Selv om det ikke finnes noen kur mot demens, så finnes det symptomlindrende behandling som for flere kan være til hjelp. Effekt av symptomlindrende behandling er påvist på både kognisjon, ADL-funksjon og globalt klinisk inntrykk, men den kliniske betydningen for den enkelte varierer og må vurderes i hvert enkelt tilfelle.

Diagnosen gir pasienten mulighet til å planlegge for fremtiden

Mange personer med demens kan ha flere gode år foran seg med rett hjelp og støtte. En diagnose kan gjøre det lettere å planlegge for fremtiden, både når det gjelder økonomi, bolig, velferdsteknologi og hjelpemidler, eller hjelp fra omgivelsene. Det kan også være aktuelt å skrive en fremtidsfullmakt eller et testamente.

Det er ikke bare pasienten som har behov.

Mange kommuner har i dag pårørendeskoler og samtalegrupper for pårørende til personer med demens. En diagnose kan være nøkkelen til at pårørende får nødvendig opplæring og hjelp.

Dessuten skal kommunen tilby pårørendestøtte til personer med særlig tyngende omsorgsarbeid, ifølge helse- og omsorgstjenesteloven. Dette skjer i form av opplæring, veiledning, avlastningstiltak og omsorgsstønad.

Hva er tidlige symptomer på demens?

Hvilke symptomer som melder seg først varierer.

Vanlige symptomer er:

- betydelig glemsomhet, særlig for nye hendelser
- problemer med å utføre oppgaver man tidligere har mestret
- språkproblemer
- desorientering for tid og sted
- svekket dømmekraft
- vansker med abstrakt tenkning
- forandring av atferd og sosial tilbaketrekking
- flatere stemningsleie, initiativløshet

Hvem utfører demensutredning?

I de fleste tilfeller står pasientens fastlege for utredningen, gjerne i samarbeid med kommunens hukommelsesteam. Der det er behov for det, henviser legen videre til spesialisthelsetjenesten. Tilfeller der det er aktuelt for fastlegen å henvise videre til spesialisthelsetjenesten kan være:

- når personen er yngre
- når det er vanskelig å stille diagnosen
- ved særlige kompliserte tilfeller, som alvorlige atferdsforstyrrelser og psykiske symptomer ved demens, kompliserte kormorbide somatiske/psykiske lidelser mv.
- når personen har samisk kulturbakgrunn eller minoritetsbakgrunn, der språk, utdanningsnivå og/eller kultur er barrierer i utredningen, og der spesialisthelsetjenesten har bedre kompetanse på området
- når personen har utviklingshemming (personer med utviklingshemming utredes fortrinnsvis i habiliteringstjenesten.)

Vil du vite mer om demensutredning?

www.helsedirektoratet.no/tema/demens

www.aldringoghelse.no/demens/utredning-av-demens
